

agora

Manipularea informațională prin intermediul mass-media

este un fenomen specific mai mult țărilor în curs de dezvoltare, cu regimuri politice autoritare sau cu o democrație fragilă, unde persoanele interesate din politic sau din business utilizează mass-media pe care o au în proprietate pentru manipularea opiniei publice.

Informarea din diferite surse și analiza informației ne pot salva de manipulare

Cu toate că numărul de televiziuni, ziare, posturi de radio și portaluri online a crescut semnificativ în ultimii ani, totuși calitatea informației care ajunge la consumatori nu este satisfăcătoare, iar gradul de manipulare informațională prin intermediul mass-media este în creștere. Aceste opinii au fost exprimate la dezbaterile publice, organizate la Rezina și Soroca de Asociația Presei Independente (API) și redacțiile ziarelor „Cuvântul” (Rezina) și „Observatorul de Nord” (Soroca).

Participanții la dezbateri consideră că una din principalele cauze care generează manipularea informațională din presă sunt interesele proprietarilor acestor instituții mass-media. Totodată, Republica Moldova ar trebui să-și protejeze spațiul informațional de atacurile informaționale și dezinformările care sunt transmise prin intermediul posturilor străine, în special rusești. Astfel, mulți din cei 25 de participanți la dezbaterile publice de la Rezina au spus că problema securității spațiului informațional este foarte actuală în special pentru cetățenii din localitățile limitrofe regiunii transnistrene. „Noi suntem supuși unei manipulări informaționale duble: pe de o parte, deseori ni se prezintă informație selectivă de către mijloacele mass-media naționale, mai ales cele care fac jocul unor partide politice sau a unor politicieni, iar pe de altă parte – din partea mijloacelor media controlate de Tiraspol, în special posturile de radio care emit și în regiunea noastră. Unii oamenii chiar încep să creadă celor auzite zilnic la aceste posturi care promovează doar idei

La dezbaterile publice din Rezina

Participanții la dezbaterile publice din Soroca

pro-ruse”, a specificat Stepanida Druță, antreprenoare din regiune.

În opinia lui Valeriu Rusu, directorul Agenției pentru Dezvoltare Regională „Habitat”, trebuie adoptate și aplicate, în regim de urgență, instrumente legislative care ar garanta securitatea spațiului informațional din țara noastră. „Republica Moldova are nevoie de o strategie de securizare a spațiului informațional național, care ar contribui la diminuarea manipulării în interesele unor grupuri distructive, ajutând totodată mass-media să-și concentreze eforturile la informarea obiectivă, echidistantă a populației, și la promovarea intereselor naționale”, a specificat participantul.

Tudor Iașenco, directorul ziarului regional „Cuvântul”, a explicat că verificarea informației citite, auzite sau văzute, este cea mai bună armă împotriva manipulării informaționale. „Nu trebuie să ne rezumăm doar la o singură sursă de informare, deoarece în acest caz riscăm să fim manipulați. Informația trebuie verificată și analizată”, a precizat jurnalistul.

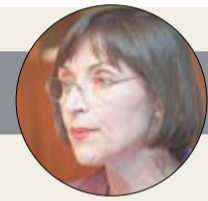
„Spălare de creier a fost și o să mai fie...”

Necesitatea informării din mai multe surse și a unei atitudini critice față de informație a fost subliniată și la dezbaterile din Soroca, la care au participat peste 30 de pro-

Corina Fusu, deputată:

„Este nevoie de adoptarea unui nou Cod al Audiovizualului”

Solicitată să-și expună opinia privind măsurile care trebuie adoptate de legislativ pentru a reduce din pericolul manipulării informaționale prin intermediul mass-media, Corina Fusu, deputată din partea Partidului Liberal, a menționat următoarele aspecte: „În primul rând, trebuie adoptată legea privind transparența proprietății media, fiindcă la noi nu se cunoaște identitatea proprietarilor care dețin posturi de televiziune sau de radio. Putem să presupunem cine ar sta în spatele unei instituții media doar după politica editorială a acesteia, fără însă a avea informații factuale, dovedite prin acte”. Deputata a mai spus că adoptarea unui nou Cod al Audiovizualului ar rezolva multe probleme, inclusiv ar reduce impactul manipulării informaționale. „Încă în 2010 a fost elaborat un proiect al noului Cod al Audiovizualului, care reglementează concentrarea media, publicitatea în audiovizual, digitalizarea și alte aspecte foarte importante pentru dezvoltarea audiovizualului autohton, însă unii colegi-deputați, dintre cei care au interese, nu doresc ca situația să se îmbunătățească. Iar asta, din păcate, le convine și multor jurnaliști care fac partizanat politic și manipulează opinia publică”, a declarat Corina Fusu.

fesori, funcționari, angajați ai unor instituții sociale, persoane în etate. „În condițiile în care o bună parte din mijloacele mass-media servesc intereselor unor politicieni sau a unor oameni de afaceri, informația oferită de acestea nu întotdeauna este onestă, bazată pe interesul public. Iată de ce este important să nu credem orbește în tot ce ni se spune la televizor sau la radio, citim în

presa scrisă sau online, trebuie să fim critici, să depunem efort pentru a verifica informația și să tragem concluziile de sine stătător. Dacă observăm că un post de televiziune sau altul folosește des tehnici de manipulare, adică unele evenimente le mediatizează, iar altele nu, prezintă un singur punct de vedere etc., atunci trebuie să renunțăm la acest post și să alegem altul care nu

distorsionează realitatea”, le-a recomandat participanților Ion Mazur, coordonator de programe API.

Unul dintre participanții la dezbateri, Nicolae Bulat, directorul muzeului de istorie din Soroca, crede că guvernării au partea lor de vină pentru extinderea fenomenului manipulării informaționale și ar trebui să adopte instrumente legislative care ar diminua din toxicitatea acesteia. „Spălare de creier a existat în toate timpurile, într-o măsură mai mare sau mai mică, și cred că o să mai fie. Însă cei de la putere trebuie să adopte unele măsuri de combatere a acestui fenomen”, a spus N. Bulat.

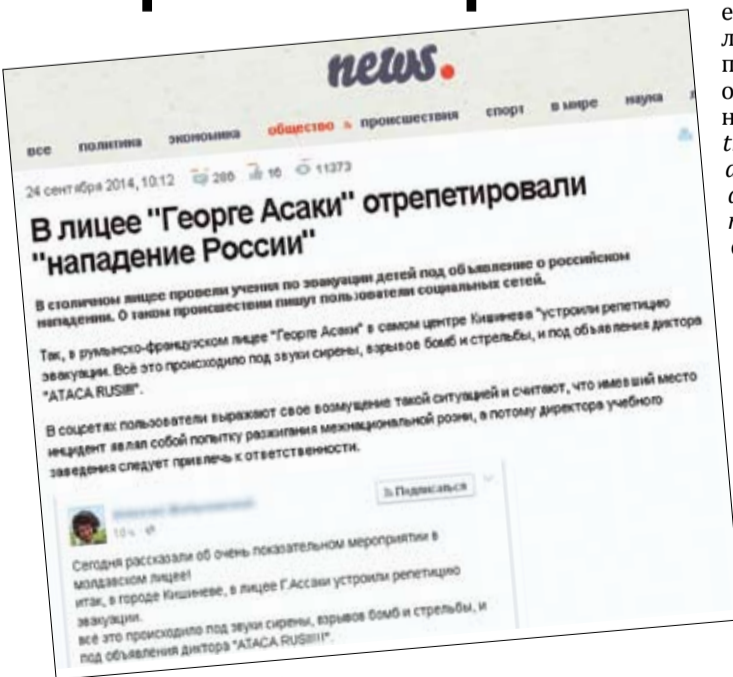
Lilia Zaharia, reporter special API, a menționat că publicul trebuie să cunoască cine sunt proprietarii instituțiilor mass-media ca să înțeleagă ce interese apără aceste media. „Oamenii se vor putea proteja de manipulare, când își vor da seama că politicianul X sau Y care deține un post de televiziune sau altul, îi obligă pe jurnaliști să prezinte informația așa cum îi convine lui, chiar dacă realitatea arată diferit”, a spus jurnalista. Cristina Prisăcaru, directoare adjunctă la liceul „Petru Rareș” din Soroca, s-a declarat dezamăgită că posturile de televiziune, de la care se informează cel mai des, nu întotdeauna oferă informația corectă și echidistantă: „Înțeleg că trebuie să învățăm să fim mai sceptici față de informația pe care o aflăm din mass-media și nu trebuie să credem chiar totul din ce se spune la televizor. Este o situație de disconfort psihologic, deoarece uneori un neadevăr este mai dulce decât un adevăr, deși înțeleg că e foarte rău să te lași prostiț”.

Profesoara Viorica Gherman, pensionarul Vasile Popușoi și alți participanți la dezbateri au menționat că este important ca astfel de întâlniri să aibă loc și în alte localități, pentru a le explica oamenilor cum se pot proteja de manipularea informațională.

Simularea unei evacuări, folosită în scop de manipulare

La 24 septembrie 2014, câteva portaluri de știri au publicat o știre în care se menționa că la Liceul Teoretic „Gheorghe Asachi” din municipiul Chișinău s-au desfășurat „exerciții de evacuare a elevilor după anunțarea unui atac rusesc”, afirmându-se că „acest lucru avea loc în sunetele sirenei, exploziilor și împușcăturilor, după anunțul „ATACĂ RUȘII!!!”. Consiliul de Presă din Republica Moldova a constatat că această știre are un caracter manipulatoriu și dezinformează opinia publică.

Portalul Point.md a publicat știrea „В лицее „Георге Асаки” отрететировали

Print Screen: point.md

„нападение России” (traducere: „La liceul „Gheorghe Asachi” au repetat „atacul Rusiei”), preluată de pe site-ul Moldnews.md, unde ea avea titlul „В столичном лицее провели учения по эвакуации детей под объявление о российском нападении” (traducere: „Într-un liceu din capitală au avut loc exerciții de evacuare a copiilor după anunțarea unui atac rusesc”). Aceeași informație a apărut pe portalul Omg.md, cu titlul „В кишиневских лицеях репетируют „российское нападение” (traducere: „În liceele din Chișinău repetă „atacul rusesc”). În niciuna din aceste știri nu a fost solicitată opinia conducerii instituției de învățământ, iar informația se baza pe o postare pe una din rețelele de socializare care a fost preluată fără verificare și însoțită de titluri incitante care, în realitate, reprezintă o dezinformare. Directorul Liceului Teoretic „Gheorghe Asachi”

Boris Volosatâi povestește că nici un jurnalist de la cele trei portaluri nu l-a contactat pentru a se documenta referitor la cea evacuare a elevilor. „De obicei, în liceul nostru sunt organizate, de două ori în an, la început de an școlar și la sfârșitul acestuia, două evacuări urgente din clădire, ca un exercițiu de simulare în cazul producerii unui cutremur de mare intensitate. Este o practică obișnuită pentru instituția noastră, care a fost planificată și monitorizată de către un specialist de la Serviciul Protecție Civilă și Situații Excepționale. Bineînțeles că nici un fel de anunț privind „atacul rusilor” nu a fost transmis. Îmi pare rău că cele trei portaluri au dezinformat publicul”, a declarat directorul B. Volosatâi.

El a mai precizat că, după publicarea acestei informații manipulatorii, atât Direcția Generală Educație, Tineret și Sport din municipiul Chișinău, cât și Ministerul Educației i-au cerut mai multe explicații în scris despre modul și scopul organizării unui astfel de exercițiu de evacuare a elevilor din clădire.

Consiliul de Presă din Republica Moldova a examinat acest caz și a calificat informațiile difuzate de cele trei portaluri ca fiind manipulatorii, costatând că „prin difuzarea unor informații neverificate și prezentarea lor manipulatorie, fără a oferi dreptul la replică, site-urile Moldnews.md, Omg.md și Point.md au dezinformat opinia publică, alimentând ura interetnică”.